

PROPOSTES DIDÀCTIQUES PER A TREBALLAR EL 8 DE MARÇ A L'AULA:

FEMINISME A TRAVÉS DEL CÒMIC

Dossier d'activitats sobre el còmic *Feminismes* d'Edicions Camacuc.

Elaborat pel col·lectiu *Arada. Eina de feminismes i memòria*.

Direcció General d'Innovació Educativa i Ordenació.

Conselleria d'Educació, Cultura i Esport de la Generalitat Valenciana.

PROPOSTA DIDÀCTICA PER A L'ETAPA D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA OBLIGATÒRIA

A PARTIR DE LA LECTURA DEL FRAGMENT: *NI MISCLISMI NI FIMINISMI*

TIPOLOGIA D'ACTIVITAT	DESCRIPCIÓ DE L'ACTIVITAT	OBJECTIUS	INDICADORS D'ÈXIT	PROPOSTA METODOLÒGICA
<u>Introducció – Motivació</u> (abans de la lectura)	1. <i>Què penses del feminisme?</i>El professorat proposa a l'alumnat reflexionar sobre el feminisme. Se'ls demana que escriguen, en un paper anònim, què creuen que és el feminisme i quina és la seua opinió sobre aquest moviment. A continuació, el professorat recull tots els documents i es fa una lectura del que l'alumnat ha escrit. Es poden anar comentant les opinions anònimes i iniciar el debat, que fomenti la discussió pausada i indague en les seues idees prèvies, tractant que no estiguen condicionades en aquest punt inicial de la sessió.	- Explorar les idees prèvies de l'alumnat sobre el feminisme. - Fomentar la capacitat d'argumentació respecte al feminisme.	- Explora i indaga els seus coneixements previs sobre el feminisme. -Expressa lliurement la seua opinió sobre el feminisme.	Gran assemblea en cercle de tot el grup. Es promou la participació de tot l'alumnat i l'escolta activa. El/la docent evita condicionar qualsevol discurs o resposta correcta. Se centra a incentivar les propostes, escoltar i apuntar a la pissarra.

Desenvolupament (després de la lectura)	2. <i>Jo mai mai!</i> Tot el grup se situa en un extrem de l'aula, formant una "línia de partida". El/la docent llança preguntes del tipus "Mai mai"; qui responga afirmativament, ha de fer un pas endavant. Exemple: "Jo mai mai, he tingut por quan tornava a soles a casa". La bateria de preguntes pot consultar-se a l'Annex 1. Les xiques, previsiblement, responen afirmativament a les qüestions que plantegem. En acabar, una vegada hem fet totes les preguntes, és possible que la distància entre els xics i les xiques s'haja fet evident. El recorregut d'elles és més llarg perquè pateixen més opressions i tot el grup ho pot observar de forma gràfica. 3. <i>Vinyetes i emocions</i>. seguidament, es plantegen preguntes sobre la lectura del còmic relatives a emocions concretes de les vinyetes amb la finalitat d'identificar les sensacions que ha despertat la lectura en l'alumnat. Vegeu l'exemple de model de fitxa a l'annex 2.	-Reflexionar sobre les desigualtats de gènere: visualitzar físicament les diferents experiències pròpies. - Endinsar-se en emocions personals (il·lusions, decepcions...) que causen les situacions quotidianes que proposa el còmic. - Analitzar amb profunditat (segons el nivell cognitiu del curs) les construccions dissimètriques de gènere presents en la nostra cultura.	- Identifica i reflexiona sobre les desigualtats i violències existents. - Indaga en les emocions personals causades per situacions quotidianes de masclisme. - Analitza i comprén les distintes perspectives relatives als prejudicis i mites sobre el feminisme que proposen els personatges del còmic.	a) Tot el grup se situa en un extrem de l'aula i inicia la dinàmica en moviment de l'activitat. b) Gran assemblea en cercle de tot el grup. Es promou la participació de tot l'alumnat i l'escolta activa. El/la docent evita condicionar qualsevol discurs ni resposta correcta. Se centra a incentivar les propostes i escoltar. c) Depenent de les característiques del grup, potser funciona millor treballar en gran assemblea per a la proposta i reflexió sobre les preguntes relatives al còmic. En els grups més cohesionats es pot treballar amb estructures cooperatives com <i>llapis al centre</i> (alumnat en grups de 4).
--	--	---	--	--

Síntesi- Resum

(després de la lectura)

4. Coneixem la història. es proposa un joc cooperatiu per ubicar en un eix cronològic quan van ser les primeres vegades que les dones van assolir alguns drets socials en la història d'Espanya.

Es reparteixen 9 cartes, de les quals només podran observar la cara A, amb el nom dels esdeveniments històrics (Annex 3.). Es fan 3 grups i es donen 3 cartes per grup. En un eix (el mateix per a tota la classe), hauran d'ubicar aquests esdeveniments d'esquerra a dreta, segons creguen adient, de més antic a més recent.

Quan tinguin tots els esdeveniments ubicats hauran de girar les cartes, començant per la primera. En la cara B estan les dates concretes i altres dades sobre la fita històrica. Guanya el grup que més cartes correctes haja col·locat.

5. Jo soc feminista perquè...: es planteja un repte per grups cooperatius. A cada grup (habitualment de 4 persones) se li dona una cartolina i notes adhesives. El títol de la cartolina és: "Jo soc feminista perquè..." i a cada nota adhesiva han d'escriure un motiu pel qual, cada membre del grup, és feminista. Després cada grup posa en comú les seues propostes i argumenta els motius que han anotat per poder debatre en comú

- Prendre consciència del passat recent de l'assoliment de drets femenins

- Incentivar la introspecció i la reflexió per justificar la necessitat que la societat siga feminista.

- Treballar de manera cooperativa, compartint idees i reflexions amb els companys i companyes.

-Identifica dates històriques en què les dones adquiriren drets.

- Treballa de manera cooperativa, s'esforça en arribar a consensos equitativament acceptats per tot el grup.

-Aplica el pensament reflexiu i argumenta raonadament

El professorat orienta l'alumnat perquè participe de manera cooperativa i equitativa incentivant el diàleg igualitari i respectuós i els ajuda a allunyar-se de propostes que banalitzen els continguts treballats.

Depenent del nivell del grup i del temps de què es disposa, es pot adaptar la metodologia. Una proposta és que l'alumnat es pose en grups de 4 i a partir de l'estructura cooperativa 1-2-4. L'alumnat treballa a partir de 3 moments:

Primer pensa i crea de manera individual la seua proposta.

amb tot el grup-classe. Per acabar, el mural, producte del repte cooperatiu, pot penjar-se als passadissos del centre.

sobre la necessitat del feminisme.

Després, cada alumne/a del grup ho posa en comú, afegeix o reformula la seua proposta amb la seua parella contigua.

Tot seguit, cada parella, ja sincronitzada, comparteix amb l'altra la proposta, entre els 4 construeixen la solució final i s'atenen les aportacions individuals de cadascú.

Finalment, tots els grups de classe presenten a la resta la seua activitat.

ANNEX 1. *Jo mai mai!*

Bateria de possibles preguntes (a adaptar segons edat i nivell):

- Jo mai mai he tingut por quan tornava a soles a casa.
- A mi mai mai m'han tirat floretes pel carrer.
- Jo mai mai m'he sentit obligat/ada a fer alguna cosa que no volia.
- Jo mai mai m'he sentit controlat/ada per la meua parella.
- Jo mai mai m'he sentit molt incòmode/a amb el meu aspecte físic.
- Jo mai mai m'he sentit inferior en comparació a la gent que m'envolta.
- A mi mai mai m'han jutjat pel meu aspecte físic.
- A mi mai mai m'han jutjat per lligar molt.
- A mi mai mai m'ha dit la meua família que vaja sempre per llocs per on passe més gent.
- A mi mai mai m'han aconsellat que vaja per carrers ben il·luminats.
- Jo mai mai he sentit vergonya per no estar depilat/ada.
- Jo mai mai he jugat habitualment a la pista de futbol.
- Jo mai mai m'he sentit jutjat/ada per la roba que portava.

ANNEX 2. Vinyetes i emocions

Tria i escriu una o dues emocions o sentiments per a cadascuna de les 15 vinyetes d'aquest còmic que representen allò que senten els personatges de la història. Per exemple, a la primera vinyeta podríem triar ràbia i sorpresa.

Aquest quadre d'emocions et pot ajudar. Si no coneixes el significat d'alguna d'aquestes emocions, busca'l al diccionari.

RÀBIA	SORPRESA	ENUIG	INDIGNACIÓ	FRUSTRACIÓ	MOTIVACIÓ
ENTUSIASME	IL·LUSIÓ	ESPERANÇA	TRISTESA	INJUSTÍCIA	AUTOESTIMA
POR	ALEGRIA	SEGURETAT	JUSTÍCIA	CONFIANÇA	AMOR
GRATITUD	PREOCUPACIÓ	INQUIETUD	REBUIG	SATISFACCIÓ	INSEGURETAT

Una emoció és una resposta del nostre cos a un fet extern (per exemple, alguna cosa que fa o diu una altra persona) o un fet intern (per exemple, un pensament propi) i que ens predisposa a fer alguna cosa. Per tant, les emocions o sentiments són el motor d'allò que fem. Així, segons aquesta definició, el feminisme té darrere unes emocions o sentiments que l'impulsen a l'acció. Però també, com veiem al còmic, impulsen idees i valors com la igualtat, la justícia, etc. Sabríeu dir quins sentiments i valors són? Trieu els sentiments que vulgueu d'aquest quadre i les idees o valors que considereu i feu un mural dels valors i sentiments del feminisme.

Ara pensa un moment en el teu dia a dia, en totes les coses que fas, en tots els objectius i somnis que tens. Quines emocions i valors hi ha darrere? Què t'impulsa a tu a l'acció?

ANNEX 3: *Coneixem la història*

Drets assolits per dones i homes a Espanya:

1. Dret a estudiar a la universitat:

- Dones: 1872 (Maria Elena Maseras, Barcelona)
- Homes: 1212 (Palència)

2. Dret a votar:

- Homes: 1868
- Dones: 1931-1939 i 1977-actualitat

3. Dret a divorciar-se:

- 1931-1939 i 1981-actualitat

4. Dret a conduir sense autorització marital:

- Dones: 1975
- Homes: 1900 (amb la primera matriculació de cotxes a Espanya)

5. Dret a posseir propietats sense permís masculí i en equitat:

- 1975

6. Dret a obrir un compte bancari sense permís masculí:

- 1978

7. Dret a la igualtat davant la llei:

- 1981

8. Dret a la protecció davant la violència masclista:

- 2005

9. Dret a l'avortament:

- 2010

Dret a estudiar
a la Universitat

1872

La primera dona a la
Universitat va ser Maria
Elena Maseras, a la
Universitat de Barcelona.
El primer home ho va fer
el 1212.

Dret a votar

1931

Els homes van poder votar
per primer cop el 1868,
amb la Revolució de la
Gloriosa. Les dones ho van
fer amb la II República. A
partir de 1977, acabada la
dictadura, ambdós sexes
van poder tornar a votar.

Dret a conduir
sense
autorització
marital

1975

Els homes podien conduir
des de 1900, amb la
primera matriculació a
Espanya.

Dret al divorci

1931

Acabada la II República en
1939 el divorci se sotmet
a prohibicions. L'any
1981, es legisla novament
atorgant concessions per
al divorci.

Dret a posseir
 propietats

1975

S'aconsegueix l'equitat en
 aquest sentit amb la
 Reforma del Codi Civil

Dret a obrir un
 compte bancari

1978

Primer any en què una
 dona podia ser titular
 d'un compte particular
 sense autorització
 masculina, marital o
 paterna.

Dret a la
 igualtat davant
 la llei

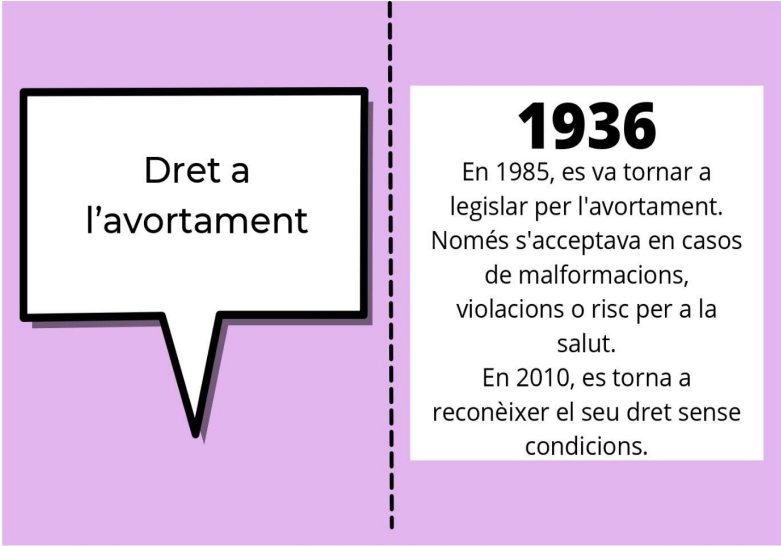
1981

El primer any en què es
 reconeix la igualtat com a
 tal davant la llei i es
 blindava aquest dret

Llei de Protecció
 Integral contra la
 Violència de
 Gènere

2005

Primera llei en reconèixer
 l'existència de la violència
 de gènere i legislar per la
 prevenció i protecció de
 les dones

The infographic is set against a light purple background. On the left, a white speech bubble with a black border contains the text 'Dret a l'avortament'. To its right, a vertical dashed line separates it from a white rectangular box. This box contains the year '1936' in large bold letters, followed by two paragraphs of text. The entire graphic is enclosed in a thin dark green border.

Dret a l'avortament

1936

En 1985, es va tornar a legislar per l'avortament. Només s'acceptava en casos de malformacions, violacions o risc per a la salut.

En 2010, es torna a reconèixer el seu dret sense condicions.